

Regeringens småföretagarkris: Sverige behöver en kriskommission

Förslag

Konkurserna ökar i rekordtakt. Nyföretagandet sjunker. Arbetslösheten stiger. Läget är akut och regeringen förvärrar situationen genom att öka kostnaderna för små och växande företag.

Regeringen klarar inte av att lösa småföretagarkrisen. Den behöver hjälp.

Centerpartiet kräver att regeringen tillsätter en kriskommission för småföretagen, med uppdrag att både avvärja den akuta småföretagarkrisen och skapa ett bättre företagsklimat över tid.

Tre mål bör vara högst på kriskommissionens agenda:

- Regeringen måste sänka kostnaderna för små och växande företag.
- Regeringen måste se till att små och växande företag i hela landet har tillgång till kapital.
- Regeringen måste åtgärda kompetensbristen.

Kriskommissionen bör samla bland annat näringslivet och facken, intresseorganisationer och akademien, kommuner och regioner. Småföretagen måste sättas högre på agendan för alla departement och myndigheter som kan och bör göra mer.

Företagen, och särskilt de små och medelstora, var underprioriterade i Tidöavtalet och så har det fortsatt för regeringen och Sverigedemokraterna ända sedan dess. Men det är inte för sent att agera.

Något är ruttet i småföretagarlandet Sverige

Förra året gick nästan 11 000 företag i konkurs. Det är en ökning med 21 procent jämfört med 2023 och den högsta siffran sedan 1996.¹ Samtidigt är nyföretagandet lågt. Arbetslösheten är den högsta på tio år, borträknat pandemin, och fortsätter att öka. Sverige har EU:s fjärde högsta arbetslöshet.

Småföretagarkrisen drabbar den enskilda företagaren, som lagt ner jobb, pengar och tagit risker för att bygga sin verksamhet. Krisen skadar också det svenska samhället i stort.

Små, nya och växande företag är samhällets viktigaste jobbskapare; de flesta nya jobb har skapats av dem de senaste 20 åren. Småföretagen ger också de som är längre från arbetsmarknaden en chans.

Småföretagen bidrar också till välfärden. Småföretagen och deras anställda står sammantaget för den största andelen av skatteintäkterna i Sveriges kommuner.²

De små företagen och deras anställda bidrar inte bara med välfärd, de förbättrar också livskvaliteten i hela landet. De gör det möjligt att bo kvar på, och flytta till, mindre orter. Den lokala butiken, biografen, gymmet eller restaurangen skapar ett mervärde för hela bygden. När de försvinner stukas samhörigheten.

Småföretagens kris är också en kris för Sverige AB eftersom den urholkar vår konkurrenskraft. Vi måste bli bättre på att skapa nya småföretag som växer och blir miljardebolag. Bland Sveriges största bolag är majoriteten mellan 80 och 100 år gamla. I USA grundades istället många av de största företagen under 2000-talet.

Regeringen är oförmögen att lösa småföretagarkrisen

Regeringen står handfallen inför småföretagarkrisen. Tidöavtalet är snålt på reformer för de små och växande företagen. Under snart 2,5 år har få reformer levererats.

Arbetsmarknadsdepartementet lägger fram minst antal nya lagförslag på riksdagens bord våren 2025,³ trots att arbetslösheten ökar, sysselsättningen minskar och utanförskapet växer. På Klimat- och näringsdepartementet har reformerna låtit vänta på sig. Regeringens enda initiativ för regelförenkling har varit att ändra danstillstånd från ansökan till anmälan.

Om ändå ointresse för frågorna var regeringens största synd. De har dessutom gjort det dyrare för företagen att anställa. Sedan regeringen tillträdde har de höjt kostnaderna för att anställa med 15 miljarder kronor årligen,⁴ både i form av arbetsgivaravgifter och sjuklöneansvar. Ett café med tre unga anställda betalar 100 000 kronor mer i skatt än innan regeringen tillträdde.

Enligt en färsk rapport har den uppåtgående trenden för investeringar i svenska tillväxtbolag brutits och 2023 halverades investeringarna från 9,6 miljarder 2022 till 4,4 miljarder.⁵ Även investeringar i gröna tillväxtbolag har gått ned kraftigt, vilket inte är förvånande eftersom regeringen har pratat ner, och skapat osäkerhet kring, näringslivets gröna omställning.

Sveriges småföretag har följaktligen upplevt nästan tre förlorade år, utan liberala reformer för jobbskapande och förbättrad konkurrenskraft. Företagsklimatet har successivt blivit sämre.

Hinder för små och växande företag: kostnader, kapital och kompetens

Det finns tre huvudsakliga hinder för att företag ska växa i Sverige.

Kostnaderna för att driva företag i Sverige är alltför stora och hindrar företag från att växa. Det måste vara en viktig prioritet för en kriskommission. Centerpartiet vill bland annat slopa arbetsgivaravgiften för ett företags 10 första anställda under två år och halvera arbetsgivaravgifterna för ingångslöner.

För att företag ska kunna starta och satsa behövs kapital – alltifrån ett lån från den lokala banken för att kunna köpa en ny frisörstol till riskkapital för att fullt ut satsa på sin affärsidé. Båda dessa vägar till kapital har försämrats de senaste åren.

Företagarna rapporterar att bankerna har blivit mer restriktiva till att ge ut lån till företag och att storbankerna tycks premiera företag i storstadsregionerna.⁶ En anledning är att det, enligt bankerna, är svårt att värdera fastigheter på landsbygden. Kreditförsörjningen för små företag måste fungera i hela landet och staten måste se till att företag inte diskrimineras p.g.a. deras postadress, inte heller av statliga Almi.

Slutligen rapporterar alla företag – små, stora och mittemellan – om kompetensbrist. Trots att arbetslösheten ökar och över 10 000 företag tvingades säga upp personal 2024 rapporterar företagen fortfarande att kompetensbristen är deras största utmaning.⁷ Matchningen på arbetsmarknaden måste bli bättre och arbetskraftsinvandringen måste förenklas. Även skolan måste förbättras; 20 000 elever straffas ut ur svensk skola varje år utan att ges möjlighet att gå en utbildning som leder till jobb.

Småföretagen och livsresor

Ett viktigt mål för Centerpartiet, nu och under kommande mandatperioder, är att göra Sverige till världens bästa land för livsresor. Alla som anstränger sig ska kunna skapa ett bättre liv för sig själv och sin familj, oavsett var man bor, var man är född eller vilken familj man kommer ifrån. Det är en grundsten i vår varma, liberala politik.

Som värdeskapare, välfärdsbyggare och jobbmotorer i hela landet är småföretagen avgörande för att Sverige ska nå det målet.

Vilka hinder som står i vägen, och hur de kan övervinnas, beskrivs i en samhällsanalys av Centerpartiets reformgrupp för att göra Sverige till världens bästa land för livsresor. Den 24 januari presenterade reformgruppen dessutom fem förslag för att, bland annat, sänka kostnaderna för småföretagen.

¹ Tillväxtanalys, Konkursstatistik för 2024

² Företagarna, Välfärdsskaparna 2023

³ Regeringen, propositionsförteckning våren 2025

⁴ Fi2023/01512 och Fi2020/03881 samt egna beräkningar

⁵ Tillväxtanalys, Riskkapitalstatistik 2023

⁶ Företagarna, Finansieringsrapport 2024

⁷ Tillväxtverket, Företagens villkor och verklighet 2023, rapport 454